

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve: Egy évre 10 frt — kr. 1/2 évre 2 frt 50 kr.

Hirdetési díj: Ótásos polgári 5 kr. Nagyobb terjedelmű, mint szintén több ízbeni hirdetések, alk. szerint a legolcsóbb árért.

Schakk a szultánnak.

Az európai diplomaták tehát egészen hangsúlyozták a békét. A rövidlátók, s a máának politikusi, s a gyöngébb látású pénzemberek a magok áltatására egy időre hisznek is a hirdett békében, míg egy minden órán várható fegyveres beavatkozás híre páni félelemben hozza őket.

Mi csak azt szeretnők tudni, hogy vajlon a fényes kapunak a küszöbét nem kellett-e megjutítani azon kopás miatt, mit azon a szüntelen izgó-mozgó követei lábai okoztak. — Be teszi az ajtót az osztrák-magyar követ, utána nyomban érkezik az orosz, porosz, angol, francia és a többi egyik a másik kezébe adva az ajtó závarját, mindegyik a szivére tett kezekkel erősítvén, hogy mennyire érdekli urát a sultán birodalmának integritása, és az eskort alá csipett szerencsétlen ember, de ideig kényyszerülve volt nyájas mosolylyal kísérelni jóakaróinak alkalmatlankodásait, sőt még ma is mosolyog még, pedig napnál világosabban látja, sőt tudomásával van annak, hogy miképen kezdődtek a hercegovinai zavarok, ki istápolta a felkelést szóval és anyagi segéllyel. Mily uton s kik által csempészettek be nagyszámú fegyverek Boszniába, s hogy szaporodnak a földből mint a gomba, a felkelő csapatok. A felkelés sincsen kétségben, hogy a bolgároknak se hull a hátultöltő puská az egekbe, hanem lenni kell valakinek a béke-hirdetők közül, a ki az ő alattvalói szép rendben, egymásután felfegyverzi. — S mindezekkel szemben, valami rettenetes dolog az, hogy a törökök fegyvert vásárolnak. Bizonyosan a keresztényeket akarják mind egy szálly legyilkolni. Az ellen nem reflektál senki, hogy a rájákat valami titkos kéz fegyverzi folytonosan, arról, hogy ki cselekszik ezt, egy szó se váltatót Berlinben, hanem ha a török szultán a százfőle támadás ellen uralkodói jogának fenntartása végett s iszlám alattvalói megtámadtatásainak védelmére fegyverkezik, hát már az mindjárt a keresztények legyilkolását jelözza, s a megretent rájuk folyamodnak is. — egy Sz.-Péterváron fogalmazott — kérvényben, a minden oroszok czárjához, hogy siessen fegyveres erővel Konstantinápolyba elfoglalni a várost, ha azt akarja, hogy ők Pilátusnál ne vacsoráljanak.

Meg van ugyan határozva, hogy a három császár fegyveres beavatkozására nem hajlandó, de hát az a seregösszpontosság, többnyire magyar fiukból, ott a hercegovcekek közelében, Osztrák-Magyarország részéről, bár részben határsértés elleni biztosítást is jelenthet, de az összpontosított sereg száma és a köztük létező hangulat azt sem zárja ki egészen a feltevés lehetőségéből, hogy azok a határvörök egyszerű csak barmarizálnak Hercegovinába, meg sem állván Várnáig, ha addig valaki a körükre nem találna koppintani.

Nem hozhat a sultán szeméire csendes álmat, s álmat nem teheti valami

rózsássá az a való hír sem, hogy ott túl az oláh határokon, az a fránya Suvarow még most is ott férlizik kétszázegyszer gyenge muszkával, a kik a legelső sugásra átéljük a Dunát, s előzönik Bulgáriát, mint a sáskák serge a vetéseket. Azt se lehet Stambulban egészen figyelmen kívül hagyni, hogy a kokandi hadakozásból gazdag tapasztalatokkal és stratégiai ismeretekkel, a Kaufman vezénylőtábornok oldala mellől hazatért derék hadiember Caernajev, orosz tábornok, Belgrádba megerkezvén, a szerb hadsereg állapotját tanulmányozza és aztán a sereg parancsnokságát átveszi. A szerb kormány pedig mind harcias egyénekből alakult, kik tiron a fegyverben ólálkodó Karagyorgyevicscel kacérkodván, szerény félményünk szerint Milán szomszédnak aligha meg nem számlálják fejedelmi napjai, mire bizonyosan nem mondana vétőt északon az atyus. Hát a kicsike Montenegró? ugy felfegyverkezett, hogy csak a füle látszik s minden perczen kész az indulásra.

Kihívás és fenyegetéssel háborgatják mindenfelől a törököket. Mikor a muszka intervenció után, az osztrákok a magyar nemzet legnemesebb férfait hurcolták mérszárszékre, mikor a sehonnai Haynau térdig gázolt a magyarok véreben, az európai híres keresztény fejedelmek közül egyetlen egy sem kockáztatott csak egy árva szót is, a borzasztó gyilkolás megszüntetésére, mit a nemzet legfőbb sérelmére azok követeltek el, kik a magyar hadak adóz fegyverrel él a északi medve bozontos bundája alá menekültek. És most egy szál bolgár leány miatt olyan hiúhó! ineceniroznak, melyet ki kellene nevetni, ha olyan drasztikus vége nem lett volna. Marinka bolgárleány megszereti a szép török ifjút Szelimet, a leány viszont szerelemmel ajándékozza meg, Szelim házasságot ajánl. Marinka elfogadja, s a bolgár születésű bigott amerikai konsulnak ez nem tetszik, a leányt kocsijába veszi, és megakarja gátolni a szövetséget. De mi jögon? Ebből természetesen vizslá keletkezik, s a törökök megölnék 2 konsult, kik regnumot akarnak formálni in regno — s most a szaloni kikötőbe vándorolnak az európai hatalmak hadihajói, s kétségtelen, hogy levágnak értük egynehány törököt, mintha azok talán nem is volnának emberek. — A szép Leila császári leány volt, még is elhozta magával Szilgyi, s hi neje maradt sirig, — a török császárnak pedig esse ágában se volt, hogy ez esetet hadigynek tekintette volna. A magyar nemzet, mióta az isten megteremtette, soha sem volt türelmesebb, talán fásultabb, mint jelen időnkben; de azért cipkedjék csak szüntelen az ingerlés harapófogójával, mint a törököt, meglásuk, nem szétépti-e a tífusfonalat, hogy végig ingerlők széttagolhassa.

A török is ember, csak úgy isten képeze van teremtve, mint bármely nemzet Európának, s azoknak a lelkeke zudul minden átok, kik e békés, becsületes népet szünet nélkül tépdelik, marczangolják. Az elsoroltak után az a kérdést kockáztatjuk: Van-e, a ki a diplomatiai szemfényvesztési akarásban bizva, még

lelem a kisértettől félelmet, és a természet titkaitól való borzalmat? — Igen, Sophie magánkiül van örömben, hogy meg van akarta. Epen a dalmi rendezőb megyek, négyzáz tallér kell átdadnom, hogy az előadás pénzügyi nehézségeknem ne legyen áldatve, s önnem el kell engem kisereni oda. — De nem fog feltűnni, ha a hercegnő nevében viszi el az össeget? — Erről gondoskodva van, ugy visszuk oda, mint néhány műbarát győjteményét; adja ön a műpártól, vagy művezetőt, vagy a mi a mi malunkra hajtja a vizet. A rendező nem messze lakik ide, és egy öreg derék fizkő, a kit megfogunk nyerni. Csak itt a szegletnél barátom, látja azt a kis zöld házat erkélyiye?

— Isten örizen! hisz ez világos gyilkosság merénylet lenne a legmagasabb család ellen! Nem! Nem! Ha ez ügyben ér még valamit az én szavam, akkor e szerencsétlen darab nem adatik el. — Soha sem hittem volna, viszonzá a gróf, hogy egy férfi, mint ön, a pórbabonára valamit adjon. Bámulattal és csodálattal hallottam már gyermek koromban távol országokban az ön ünnepeket neveztek; ön az énekesek koronájának neveztek és én égtém a vágytól

most is hiszen a keleti kérdés békés megoldásában? Mi azt hisszük, hogy nincs... Már a szultánnak schakk mondatot; milyen huszát fog tenni, hogy a mattot kikerülje? De hát ne előzzük meg az eseményeket.

T. D. — A delegációk elé terjesztett 1874-iki zárszámadások igazolják azon tapasztalást, miszerint a delegációk azért szavazták meg a budgetet, hogy azt a közös kormány meg ne tartsa. Hiába állítják fel a delegációk a költségvetési törvényben a közös miniszterek számára a korlátokat; hiába szavaznak meg nekik mindent, amit eléjük terjesztenek. A közös kormány évről évre többet költ, mint a mennyi megszavaztatott. Így az 1874-iki zárszámadások szerint a jelzett évrben többet adtak ki, mint a mennyi megszavaztatott: — 3.494.771 frt 17 kral és pedig legnagyobb részét a hadügynél. A természetben való élelménzésnél 2.724.283 frtal többet, a technikai üzérésnél 101.983 frtal stb. A megtakarítás 3.859.355 frt 64 krt tesz, minthogy azonban a vambévételek 6.389.232 frt 77 kral voltak kedvezőtlenebbek, mint az előirányzat, a két állam közönségi kiadása 6.166.470 frtal tesz többet, mint a mennyi ez évre megszavaztatott.

Király ő Felsége tegnap reggel 6 órakor külön vonaton Bécsből Budapestre megerkezett.

Kassán e hó 14-én az önálló bank és önálló vámtérület felállítására érdekében több polgár által egybehívott népies pártmunkai értekezlet tartott, melyen a következő határozat hozott: Közöltessék Kassa város orsz. képviselőjeivel a polgárok azon határozott kívánása, miszerint szavazatával az országgyűlésen oda hasson, hogy az ország önállóságát, mind a vámt, mind a bankügyben visszanyerje.

Járásbírósgok bírói hatásköre telekkönyvi ügyekben. Az igazságügyminiszter deledet bocsátott ki, melyben az 1871. XXXI. t. cz. 24-dik §-ában nyert felhatalmazás erejénél fogva, a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fenntartása mellett, a következő járásbírósgokat ruházta fel telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel: 1. a nagy-nyedi kir. járásbírósgot a nagy-nyedi, marosújvári és balázsfalvi; 2. a gesesvári a gesesvári, nagy-sinkői és kóhalmi; 3. a medgyesi a medgyesi és bolcsási; 4. a selmezbányait a selmezbányait; 5. a nagyszombati a nagyszombati; 6. a szolnait a szolnait, bittsei, vágbesztercei és csaczi; 7. az alsó-kubini az alsó-kubini, námesztői és trszelait; 8. a lipót-szentmiklósi a lipót-szentmiklósi és lipót-újvári (Hradek); 9. a bajait a bajai és almási; 10. a magyar-óvári a magyar-óvári és nezseideri; 11. a szt.-gottárdi a szt.-gottárdi, mura-szombati és német-újvári; 12. a gyöngyösi a gyöngyösi és hatvani; 13. a homonnait a homonnai, nagymihályi, varanói és sztrópokli; 14. a nagykarolyit a nagykarolyi, erdődi és máteszalkai; 15. a nagybányait a nagybányai; 16. a szilgyisomlyóit a szilgyisomlyói; 17. a makói a makói, nagylaki és batonyai; 18. a hőmezővársárhelyit a hőmezővársárhelyi; 19. a borosjenőit a borosjenői, nagybutyni és nagyhalmagyi; 20. a körösbányait a körösbányai; 21. az oraviczbányait az oraviczbányai és szászkabányai, és végre 22. a verseczi járásbírósgot a verseczi és dettai kir. járásbírósgok területére. Az 1., 4., 5., 6., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21. és 22. alatt felsorolt kir. járásbírósgok telekkönyvi ügyekben bírói működésüket 1876. évi június hó 1-jével, a 2., 3., 7. és 8. alatt megnevezettek pedig, a 7. évi július hó 1-jével fogják megkezdeni. Ugyanezen alkalommal a miniszter az ersebtervárosi járásbírósgot telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörét f. évi június hó 30-ával megszüntette.

Az érmelléki borkereskedés.

Harmadik főoka borunk itthon maradásának, hogy nincs egy központi hely, — mely könnyen hozzáférhető lévén, ott boraink mintegy folyton nyilván tartva megtekinthetők és megizelhetők legyenek. Tudjuk, hogy a budapesti köztelken megindított borvásár, már is mily szép eredményt mutat fel, azonban az egy helyre való központosítás az egész országra különösen annak távolibb vidékére nem épen előnyös, de meg az üvegekben oda szállított mutavány borok, melyek egészen hiteles képviselői azon borvidékeknek, melyek meg a gazda pinczéjében maradtak. A bor izének, zamatajának, tisztaságának legbiztosabb bizonyítványa az a bormustra, melyet közvetlenül az izleléskor a hordóból veszünk ki.

Igy lévén a dolog, mint ezt valódi szakértők, kell hogy igaznak elismerjék, mi tervök legyenek tehát? A mint már említett, közlekedési utaink, az évenként szedeti szokott roppant közmunka váltásá daczára, oly állapotban vannak, a mint azokat iszta a földhátára teremtette, kivánatos tehát e részben a szőlőbirtokosok együttes erélyes fellépése, hogy az ut révén beszedett összegek valóban e célra fordíttassanak, s ugy az utak járhatókká tésessenek. Kivánatos az eladók részéről is a szemtelenedő szeszalok mellőzése, azok nevének nyilvánosságra hozatala. És végezetre kivánatos valamely közlekedési kereskedelmi központban például Debreczenben egy: Érmelléki központi bormutatvány pinczerak hely létré hozatala.

Szerintem, mint már említett, egy bizonyos időre kitűzött borvásár, hol a borok csak üvegekben vannak mutatványul kiállítva, s felbontva állanak izelés végett, nem felel meg a czának; sem pedig mint az egyik teletyves hazai lap ajánlotta, a b o r t ö z s d e, nem kielégítő intézmény boraink forgalomba hozatalára, mert mindezek sok visszaélések lehetnek eszközöli. A törsdén csak oly terményeket lehet árulni és eladni, melyeknek minőségére nagyban a mutatványt a nem látható nélkül egybenazonosíthatja, melynek minőségére idővelőzős, zavarodás stb. hatással nincsen. A borra nézve pedig csekély mutatványból itélni alig lehet, mely körülmeny többnyire az eladó rovására és kárára történik. Meggyőződésből mondhatom, de a tapasztalás is igazolja, hogy a bor jósga feletti ítéletmondásban a képviselőnek is nagy rész-van. A ki tá egy üvegezett mutaványt jónak, kedvére valónak talál, az ellen a hordós borkot átvételénél sokféle kifogást tesz, mert talán kedély állapotában akkor megváltoztat. Szabad legyen erre nézve elmondanunk egy esetet.

Egy ismerősömnek több évi borai között, volt egy hordó 1827-ik évi, rendkívül finom, vékony, illatos, de mint az érmelléki vénebb boroknak természete, sok borkó savanyt vévén fel, kisse fanyar ízű, mely miatt, kivált a bort nem ismerő előtt nem eléggé kedves; ismerősöm ezen régi bort egyenlő mennyiségű 1869-évi édeses kintnő minőségű bakattal vegyítette, az így vegyített bort több ideig pihenés után összelelelődt, s oly finom tizes és illatos bort lett belőle, melynek pártját keresni kellett volna. A bor leüvegeztetett egy nyiregházai vendégölő átal, ki megvette, — s kint a bor csakhamar kapós lett. De mi történik, a jó izlet miatt feltámadt az irigység a vendégölő üzletszámban, s elhíresztelék, — hogy ólom cukros bort áru, s ime akadtak többen, kik addig a bort jó izleten iszogattva, semmi bajt nem éreztek, olyankor kik erősítették, hogy bizony ői a bor ivása után többször, nagy fejfájást éreztek (?) A lett a dologból, hogy az eset a hatóságának is bejelentetvén, szakértők küldettek a bort megvizsgálására, s az kintnő jó borkat bizonyulván, elöbbi jó híret vissza nyerte, s aztán nem okozott többé senkinek fejfájást. Ime ez egyszerű példa elég lehet arra, hogy a bor törsdés eladás tárgyát nem képezheti, hol ismeretlen vevők és eladók találkoznak, mert a valódi átadás alkalmával a surlódás sőt összeütőközés köztük kikerülhetetlen lenne.

Meg kell még emlíkeznem a borkereskedő részvénytársaságokról is. — Az ily társulatok, hogy mint utörök a magyar borkeres-

kedést magasabb fokra nem emelheték, sőt, hogy némely vidéken még alig tengődnek, vagy megis buktak, azt részint az ily részvényes társulatok költséges igazgatás, nehekes mozgása, de még az is okozhatta, hogy a borkereskedő valóságos borkereskedő lett, a mint másképp nem is történhetett s a helyett, hogy a részvénytársulat érdekeit képviselte volna, saját kezére müködött, s így azt akarattalul is a buktás szélére vitte. — Mert habár egy ily társulat a vevők részéről az előlételet leggyőze biabiomban részeseit is, elég eladást nem eszközölhetett, mert borait drágábban kellett adni, mint azt az egyes termelőket adták, hogy az izletköltségek fedezése és a részvényesek osztaléka biztosítva legyen.

Minden eddigi elmondottakból kiindulva csakis egy bormutatvány pincze az, melyet én alkalmas eszközök tartók árba nézve, hogy kiválték érmelléki boraink megnyerjék a kelő méltatást és az érdemelt fogalmat. Bátor vagyok és alkalommal egy ilyen bormutatvány pincze rakhely alapszabályait is vázlatolni, borkermetelő ugy közönségre bizván annak lehető legczélseztübb s a kívánalomnak megfelelő módosítását s kifejlesztését.

A magyar fővárosból. Király ő felsége a pozsony megyei Béke község templomának kijavítására a vallásalpolbí 500 frt segéllyt engedélyezett. Keressett ügyvédi állomás. Ghicy Gyula, a nemzeti bank budapesti ügyvéde elhalálozván, állomására — mint egy fővárosi lap értesül, — 52 ügyvéd folyamodott. A joghallgatok segéllyő egylete befejezte ez idei működését; 8 hónapon át, 420 ügyfél közel 3000 frt segéllyben részesített; azonfelül 12-en állandó éjjeget élveztek, mi szintén 1000 frt érteket képvisel. Az egyleti tőke 30.000 frt, évenként 1000—1500 frtal gyarapszik. Az 1875/6. évbén tagjainak száma 960 volt. A nemzeti muzeumot april hóban 20.678 személy látogatta.

Egy hazánkfia.

Léderer József porosz kir. udvari és nagy-hesseni kamará-énekesről akarunk megemlíkezni, ki néhány év előtt nálunk Debreczenben is egy ideig tartózkodott, mint izletgyakornok állott alkalmazásában a helybeli Berger Henrik terményczégnél. Léderer Józsefet a helybeli előkelő körökben is ismerték. A budapesti „Független Polgár egyik” tárczírója a következőket írja Lédererről: „Vendégem van a nemzeti színházban. Hangnyouattal mondanók, hogy a nemzeti színháznak vendége van. Mert vendégszerelésben nem szükülködik az első hazai intézetünk. Ha férfi vendégünk van, a szerlelés benyomása csakis a jelenre szűkítozik; ha nő vendég lép a nemzeti színház színpadjára, legfeljebb egy néhány tartja meg emlékeztetésben, kiket meghódított. Különbén ennek szereplése is feledékenységre megy. De nem így vagyunk oly vendégekkel, mint a nemzeti színház jelenlegi vendégével. Ennek szereplését nem feledjük el. Barmikor eszükbe jut, hogy egy hazánkfia külföldön van és ott is hirt és dicsőségét szerze a magyarnak. És ez a vendég: Léderer József, porosz udvari és nagy-hesseni kamará énekes. Szinte látjuk meg, mint mosolyognak a német szurnálók, hogy azt mondottuk: hazánkfia. Mindjárt kések elverlkinzi, hát miért csak vendég? Miért nem lehetne egy oly tehetséges énekes, mint Léderer, a nemzeti színház tagja? stb. stb. Bölcse van, nagyon bölcse! A jó urak nem veszik tekintetbe, hogy hazánkban csak ez egy operaköltész van, míg Németország majd minden nagyobb városa bir egy operával. No de hagyjuk ne bibelöljünk, legalább most az egyszerű velők.

Tapasztaltuk, hogy a színház látogató néha elégtelven a színi-referálakkal. Különbén megtörténik ez, ha egy vendégmüvész nézett, vagy haligatott meg. Néha maga sem tudja miért! Mi körülbelül eláltautok okát elégtel-lenségeknek. Az olvasó nem elégszik meg az egyszerű referárával. Szeretné tudni, hogy lett művészsze, s e jelen esetben, hogy tett Léderer ur hírnévre szert? Ugy látszik, szives szolgálattal tesznek az olvasónak, ha rendelkezésünkre álló némely életrajzi adatot elmondunk Léderer urról.

ezzen embert egyszer láthatni; kérem, ne kicsinytse el a tiszteletreméltó képet ily balhittel. Az öregnek hízogelt ez, kedélyes mosoly vonult át elkorhadt vonásain, kezét zesebbé dugta és süvegcsizmáiban párszor fel és alá járt a szobában. Nagyon kegyes, nagy tisztelt! — monda — hja! mi is voltunk valami a mi időnkben, és pedig derék tenorista! Most már persze vége van. Babona! Meltőztatótt mondani? szegyelnek babonás lenni, de a hol ténylek vannak, nem lehet babonáról beszélni. — Tények? kiáltá a két barát egyzserre. — Igen, tisztelt uraim, tények! Ugy látszik, nem ebből a városból és vidékről valók, miután ezt sem tudják. — Halottam ilyen forma regét, monda az örnagy, ha nem tévedek, Othello után mindig égni szokott. — Egői? bocsásd meg bünökét; inkább óhajtanám, hogy mindig égjen; a tüzet el lehet oltani, vannak biztosítótársulatok, s végre is egy égest szüksegből el lehet tünni; de meghalni? az már veszélyesebb eset. (Folyt. köv.)

foljó hó 29-re kitűzött országos június 12-én tartathassék meg. Deb. 6. majus 17. A debr. kereskedelmi ra. Jaczon tegnap este mintegy 10 óra ittas állapotban levő közös hadse-ár kardjával hadonázva s átkozó-kényszerűleg az armenóket előtte egyékiállításokra elősített rendőrök tan rendutasították. Imasan fölkerem azon uri embert, folyó 1876-ik évi aprilis hó 30-ik án 4 és 5 óra között u-ujtcazi m alatti lakásonon, 30 — har-koleson kért, s azt „hat darab a n k j e g y e k b e n” hiány nél-lyal kezébe is vette, — a ké-kolesonok részemre fentebb jel-entem előbb visszafizetésére. — 1876. majus 17. Debreczeni újvid. rbirol hivatal árjegyzéke. Deb-eczen 1876. május 17-24-ig meg-egyeztetésre követelek: Mészáros a. u. 1855 sz. a. székében 1 kg. ar. Gyarmati János kismesteru. György Váradi. 2121 és czeledu. Csay Gábor Hatvanu. 1442. és a. sz. a. székében 42 kr. — min-zarosoknál pedig 44 kr. Feloldás szerkesztő: SZAI DÁNIEL. Moszkva. 1872. Kölnben a R. m. nak... 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. Tudomásul! 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. Aloldi hajfonatok... 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. Egészséges emberi hajból. 1 rőf... 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. Piffér G. 1 frt 50 kr. 2 frt 50 kr. 1876.

